

TRÆERNES HEMMELIGE LIV

Peter Wohlleben: Træernes hemmelige liv. Das geheime Leben der Bäume er oversat af Anette Broberg Knudsen. People's Press, 2016. 216 s., 249 kr. fra Arkitektens Forlag. Abonnentrabat 20%: 199 kr.

En gammel mosgroet bøg breder sine rødder ud i bøgeskovens rødbrune bladbund. Her har forfatteren lagt sig som i en magelig sofa, mens han grublende kigger op langs den mægtige stamme og samtidig fortroligt lægger sin hånd på den mossede rod.

Forsidebilledet skaber en forventning om at blive indført i en verden, hvor eventyrenes alfer, trolde og dværge indgår i naturlige forbindelser med ældgamle træer og deler viden og visdom.

En vis skepsis blandet med nysgerrighed og faglig interesse samt en forventning om at lære noget nyt indfries alt sammen ved læsning af bogen. Det er en fagperson, en skovfoged, der har tilbragt store dele af sit liv sammen med træer i de tyske skove, som skriver. Han har tilladt sig at benytte sin erfaringssum, det levede liv, og kombinere det med faglig viden og frie tanker.

Teksten taler lige ind til det moderne menneskes interesse for økologiske sammenhæng, respektfuld omgang med ressourcerne og naturlige kredsløb. Wohlleben beretter om sin skov så besjælet, at det overgår romantikkens natursværmerier. Skovens træer taler med hinanden, forelsker sig, opdrager hinanden og deler næringen, hvis der er knaphed.

Er det vilde tanker, eller er det rene, fine betragtninger, der kan indgå i vores erfaringssum og dermed hjælpe til med at forstå og håndtere træer mere nuanceret end i dag? Er vores synsfelt skrumpet ind til en slags "snæver faglighed" bistået af en masse (nødvendig?) teknik som vandingsposer, sindrige opbindingssystemer, riste, beskæringssystemer, jordblandinger m.m.

Fagligt bruger vi træerne som møbler, vi indkøber og placerer, som det passer os. Alle mellemfaserne i planternes udvikling springes over. Har vi ønske om et fritstående træ i en belægning, så indkøbes et stort træ, og det nærmest skrues ned i belægningen, så det kan stå der og se ud som om, det altid har stået der. Wohlleben kalder disse træer skovens gadebørn; træer, som har mistet kontakten med

sine artsfæller og nu må klare sig uden hjælp fra andre end de kommunale pasningsordninger. De bliver sjældent så gamle.

Bogen er skrevet i et enkelt og ligefremt sprog, indimellem næsten en smule naivt. Mon det er oversættelsen fra tysk præcision til dansk mumleri, eller kan det skyldes, at den danske oversætter selv skriver børnebøger? Egentlig er det kompliceret stof, som her er præsenteret på en måde, så også ikke-fagfolk kan begribe mangfoldigheden i naturens kredsløb og lære, at træer er helheder, som er fyldt med hemmeligheder både over og under jorden.

I forordet fortæller Wohlleben om, hvordan den moderne skovdrift er med til at skrumpe ens synsfelt ind. Det handler om træproduktion, vedmængder og indtjening. Bogens fortællinger om kommunikationssystemer, rodforbindelser, duftsignaler, elektriske og kemiske impulser med svampe som transportører folder nye lag ud og kan måske være med til at ændre håndteringen af planter fra frø til glade oldinge.

Det er en bog, der bryder barrieren mellem videnskab og praktisk erfaring samt en påmindelse om nødvendigheden i at tænke og forstå integralt. Bogen, som er en bestseller i Tyskland, kan være en øjenåbner, en påmindelse om, at respektfuld omgang med alt levende kræver indsigt på mange planer.

Lone van Deurs, landskabsarkitekt MDL

LANDSKABETS SKJULTE MULIGHEDER

Christian Nørgård Nielsen (hovedforfatter og red.): Landskabets skjulte muligheder. Udvikling af skov-, natur- og herlighedsværdier. Skovdyrkerne/SkovByKon.dk, 2016. 523 s. 450 kr. ekskl. moms og porto (70 kr.). Rabat til studerende 47% (300 kr. inkl. moms). Case-samlingen 244 s. koster 250 kr. (plus moms og porto). www.skovbykon.dk

Bogen betegnes af forfatteren som en 'håndbog i arealforvaltning'. Flere fagpersoner har bidraget med viden om skov- og naturværdier, naturforvaltning, traditionelle driftsformer, landskabsplaner, lysåbne naturtyper, skovbryn, græsning, vildtpleje og jagt samt ikke mindst et spændende kapitel om vand i landskabet. Når man arbejder med skov, natur og landskab, er der nyttig og uddybende viden at finde på flere områder.

Bogen bruger en privat ejendom til eksemplificering af planlægning af skovrejsning og udvikling af landskabelige herlighedsværdier. Selv om teksten derfor ofte er henvendt til den private grundejer, der søger viden og rådgivning til udvikling af sin ejendom, er bogen relevant også for fagfolk, der arbejder med etablering og drift af skov, park og naturområder. De enkelte kapitler indeholder mange informationer illustreret med fotos og underbygget med illustrationer og diagrammer. Opsummeringer i slutningen af kapitlet giver en form for 'tjekliste' til, hvad man kan uddrage af den praksisnære viden, der formidles. For nogle emner kunne man med fordel have udarbejdet en tabel eller et diagram, der oplister og vægter de forskellige dispositioner, så man hurtigt kunne få overblik og derefter kunne gå tilbage i teksten og uddybe forståelsen af de forskellige muligheder og problemstillinger.

I bogen henvises til skov- og landejendomme, som er beskrevet i en case-samling, der sælges som bilag til *Landskabets skjulte muligheder*. Bilaget er på 244 s. og beskriver 15 case-ejendomme med større eller mindre skov- og naturarealer. Etablering og driftsmoder beskrives, og kvaliteterne vurderes ud fra det mål, man havde med arealerne. Til et så omfattende bilag ville det være opklarende med en indledende forklaring af formålet og en oversigt over ejendommene med en kort beskrivelse af de overordnede kvaliteter, der har gjort, at netop denne ejendom er udvalgt som en case.

Bogens kvalitet er, at den ved at samle bidrag fra skovfolk, biologer og landskabsarkitekter kommer omkring mange emner og derfor får formidlet andre faglighedens vinkel på skov, skovrejsning, driftsformer og arealforvaltning.

De mange fotos og illustrationer er med til at gøre læsningen interessant og formidle stoffet, som både studerende, praktikere og fagfolk kan have glæde af.

Det skal siges, at jeg har været faglig kritiker på bogens kapitel om skovbryn, men synes alligevel, at jeg kan tillade mig at anbefale *Landskabets skjulte muligheder*, fordi den formidler praksisnær og brugbar viden. Især vil jeg genlæse kapitlet om det åbne land og fordybe mig i kapitlet om vand i landskabet. *Nané Køllgaard Pedersen, ph.d.-studerende, Inst. for Geovidenskab og Naturforvaltning, KU*